

5774

Torah from Around the World

אם אין קמה אין תורה ואם אין תורה אין קמה

Alles is voorzien, en vrijheid is gegeven. De wereld wordt geoordeeld met goedheid. En alles naar de meerderheid van goede daden. En sommigen zeggen: We weten niet hoe de daden worden geteld.

(Spreuken over de Fundamenten [Pirké Avot] 3:15, uitgave Amphora Books)

Sjabbat 28 december 2013 / 25 tewet 5774: Waëra, Sjemot [Exodus] 6:2 – 9:35

Tanach: blz. 118 - 126

Haftara: Jechezkel 28:25, 29:21

Tanach: blz. 1096 - 1098

Commentaar: Rabbijn Paul Jacobson, Emanuel Synagoge, Sydney, Australië

Vertaler: Jaap Frank

[Het Engelse origineel](#)

Een aantal jaren geleden had ik, onderweg van Jeruzalem naar luchthaven Ben Goerion, een plezierig gesprek met een collega rabbijn. Zij had net een dochter gekregen en vond het een hele uitdaging om aan de behoeften van haar kind te voldoen die zich geen van allen in een bepaald patroon lieten passen. „Voor het eerst in mijn leven begrijp ik waarom de rabbijnen vrouwen vrijstelden van het uitvoeren van mitswot die binnen een voorgeschreven tijdspanne moeten worden gedaan. Dat wil niet zeggen dat ik gebed, studie of aanwezig zijn in sjoel minder belangrijk vind; zij bepalen niet alleen mijn beroep als rabbijn, zij zijn ook mijn passie en mijn leven. Maar inmiddels waardeer ik het dat ik me niet hoeft te bekommeren om dingen ‘op tijd’ te doen, maar dat ik gewoon bij mijn kind kan zijn.”

Even voor de duidelijkheid: in joodse tekstverklaringen en in die segmenten van de joodse gemeenschap waar een aparte rol voor mannen en vrouwen geldt, worden vrouwen van oudsher verondersteld vrijgesteld te zijn van alle aan tijd gebonden *mitswot* op drie na: het aansteken van de sjabbat kaarsen, het wegdoen van een klein deel [oorspronkelijk: offeren, red.] van het deeg (challah) en het naleven van de familiale reinheidswetten. Dat mijn collega niet wist of en wanneer haar baby zou slapen, noch wanneer het moest worden gevoed of

verschoond, maakte het haar praktisch onmogelijk om wat dan ook te doen op een bepaalde tijd.

De essentie is overigens dat deze verzuchting niet slechts gold „voor zolang als het duurde.” Bovendien was mijn collega zich bewust van de erkenning van zowel de conservatieven als de progressieven dat de oorspronkelijke Misjna (waarop het concept van tijdgebonden mitswoth is gebaseerd) weliswaar vrijstelling geeft aan vrouwen, slaven en minderjarigen met betrekking tot het uitspreken van Sjema en het leggen van *tefillien*, maar dat het geen verbodsbepaling is. (Misjna Berachot 3:3).

Toen mijn collega zich weer in staat was haar werk te hervatten, was zij ook weer in staat haar godsdienstige plichten te vervullen. Het was, tussen twee haakjes, haar echtgenoot die vanaf toen de rol van ‘full-time ouder’ ging vervullen. Het is geen incidenteel geval van een omgekeerd rolpatroon. We zien vandaag de dag veel vaders die ouderschapsverlof nemen om op hun kinderen te passen en hen op te voeden als ‘moeders’ weer gaat werken. Ouderschap is een verantwoordelijkheid, kans en zegen die men samen deelt. Hoewel de rolpatronen van ‘vader werkt en verdient het salaris’ terwijl ‘moeder-de-vrouw thuis blijft om de kinderen groot te brengen’ nog steeds de realiteit is in veel plaatsen op de wereld, zijn normen en waarden steeds vaker aan het veranderen. Vastomlijnde genderrollen raken, in onze hedendaagse samenleving, steeds onduidelijker.

Een deel van de vreugde van het Progressieve Jodendom ligt in de mogelijkheid, de belofte en de potentie van evenwaardigheid in onze sjoels en joodse gemeenschappen; we nemen nadrukkelijk geen genoegen met minder dan volledige gelijkheid voor zowel mannen als vrouwen. Mitswoth blijven de geheiligde gedragslijnen waarop we ons leven baseren en vormgeven. We houden ons op de daarvoor bestemde tijden aan onze verplichtingen, zonder overigens de doorgaande veranderingen en ontwikkeling in de wereld om ons heen en binnen de gehele Joodse gemeenschap uit het oog te verliezen.

Nog niet zo lang geleden zijn velen van ons, terecht, verontrust door onrecht in Israël. In het bijzonder aangaande de ‘Vrouwen van de Muur’, een groep vrouwen die op Rosj Chodesj (het begin van de joodse maand) bij de Westelijke Tempelmuur [Kotel, Klaagmuur, red.] samenkomt om te bidden, waarbij zij *tallitot* en *tefillien* dragen. Vorig jaar oktober werd Anat Hoffman, de uitvoerend directeur van IRAC (Israel Religious Action Center) gearresteerd. Daarna werden ook de tieners Rhiannon Humphteyts en Emily Wolfson, Rabbijn Elyse Frishman en de activiste Rachel Cohen Yeshurun aangehouden omdat ze gebedsmantels droegen en hardop baden. In deze tijd van massaslachtingen op een lagere school en een groepsverkrachting in een bus in India zijn er veel ergere misdaden en veel gewichtiger zaken waarop de politie zich zou moeten focussen dan op een vrouw met een talles om die Gods lof bezingt.

Wij, progressieve joden, weten en waarderen dat er Joden zijn die de voorkeur geven aan in de traditie gewortelde interpretaties en geslachts-bepaalde rolverdelingen. Toch is het Israël dat wij willen creëren een Israël dat de glans en de schoonheid toont van een Jodendom dat is geworteld in gelijkheid en geheiligde kansen voor elkeen. Zoals Elena Maryles Sztokman, de uitvoerend directeur van de Jewish Orthodox Feminist Alliance schreef: „We willen dat rabbijnen snappen dat het onderdrukken van de spiritualiteit van de vrouw werkelijk lijden teweegbrengt en vrouwen soms ook van het Jodendom vervreemdt. Zij proberen hun godsdienstige expressiviteit te vergroten. Zij omarmen de Kotel. Zij omarmen *tefilla* [gebed, red.]. Wij vinden dat de rabbijnen en de staat Israël naar mogelijkheden moeten zoeken om dit

juist te stimuleren en moeten verklaren dat het mooi en bewonderswaardig is. Het is een basale menselijke behoefte.”

Komende week valt Rosj Chodesj, het begin van de maand *Sjewat* en biedt daarmee een gelegenheid voor herboren worden, onszelf te vernieuwen en ons opnieuw te wijden aan de heilige zaak om te bouwen aan een Israël dat vrij is van godsdienstige dwang. Terwijl we ook Mosjé's ontroerende woorden tot Farao herhalen die in parasjah *Waëra* staan: „Laat mijn volk gaan zodat zij Mij kunnen dienen.” Deze sjabbat en de komende Rosj Chodesj bidden we voor ons hele volk - voor diegenen die zich bewust zijn van wat aan tijd is gebonden, van wat tijdloos is en wat tijdelijk - om de vrijheid te krijgen om God te dienen op manieren die, veelbetekenend en doelgericht, vanuit het diepst van ons hart en onze ziel ontspruiten.